

מכשירים פיננסיים: הצגה

Financial instruments: Presentation

מרצה: שלומי שוב

חלק ב' – רמת הקבוצה

IAS 32

רכישה חוזרת של מכשירים פיננסיים ע"י חברה בקבוצה

הטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים המאוחדים ברכישה חוזרת של מכשירים פיננסיים על ידי חברה בקבוצה, דומה במהותו לטיפול החשבונאי ברכישה עצמית, בשינויים המחויבים.

לצורך הטיפול נבחין בין סוגי המכשירים הבאים:

1. מכשיר פיננסי התחייבותי – אג"ח רגיל.
2. מכשיר הוני – מניות, אופציות ומב"כ.
3. מכשיר פיננסי מורכב – אג"ח להמרה.

רכישות בין-חברתיות של מכשירים פיננסיים

1. התחייבות – אג"ח רגילות
חברה אם רוכשת אג"ח של חברת הבת
חברה בת רוכשת אג"ח של חברת האם

2. הוני – מניות
חברה אם רוכשת מניות של חברת הבת
חברה בת רוכשת מניות של חברת האם –
"החזקה הדדית"

3. מורכב – אג"ח להמרה
חברה אם רוכשת אג"ח להמרה של חברת הבת
חברה בת רוכשת אג"ח להמרה של חברת האם
- "החזקה הדדית"

IAS 32 הצגת מכשירים פיננסיים:

סדר נושאים

- 1. רכישת אג"ח רגילות ע"י הקבוצה
 - אג"ח בין-חברתי כולל מיסים
 - אג"ח בין-חברתי בחברה בת שאינה בבעלות מלאה

- 2. החזקה הדדית
 - חלוקת דיבידנד

- 3. רכישה בין-חברתית של כתבי אופציה

- 4. רכישה בין-חברתית של אג"ח להמרה

1. רכישת אג"ח רגילות ע"י הקבוצה

דוגמה א' – רכישה עצמית של אגרות חוב רגילות

חברה א' מפיקה ביום 31 בדצמבר 2008, 100,000 ע.נ. אג"ח. אגרות החוב הונפקו לתקופה של 3 שנים והן נושאות ריבית שנתית בשיעור של 5% המשולמת בסוף כל שנה.

ריבית השוק במועד ההנפקה לחוב ברמת סיכון דומה הינה 8%. תמורת ההנפקה הסתכמה בסך 92,269 ש"ח.

ביום 31 בדצמבר 2010 רוכשת חברה א' בחזרה את האג"ח תמורת 95,455 ש"ח. ריבית השוק לאותו מועד הינה 10%.

דוגמה ב' – חברה בת רוכשת אג"ח של חברת האם

בנתוני דוגמה א' נניח כעת את השינויים הבאים:

- ביום 31 בדצמבר 2010 רוכשת חברה ב' את האג"ח של חברה א' תמורת 95,455 ש"ח. ריבית השוק לאותו מועד הינה 10%.
- חברה ב' הינה חברה בת בבעלות מלאה של חברה א'.
- חברה ב' מטפלת בהשקעה באג"ח בשיטת העלות המופחתת.

דוגמה ג' – חברה אם רוכשת אג"ח של חברת הבת

(אג"ח הונפקו בפארי)

חברה א' מחזיקה 100% מחברה ב' מיום ההקמה.

חברה ב' מנפיקה ביום 1 בינואר 2006, 100,000 ש"ח ע.נ. אג"ח תמורת ערכן הנקוב. אגרות החוב הונפקו לתקופה של 5 שנים והן נושאות ריבית שנתית בשיעור של 6% המשולמת בסוף כל שנה. ביום 31 בדצמבר 2007 רוכשת חברה א' בבורסה 20% מהאג"ח של חברה ב' תמורת 22,000 ש"ח.

להלן מאזני הבוחן של החברות ליום 31 בדצמבר 2007:

חברה ב'	חברה א' (סולו)	
50,000	10,000	מזומן
----	22,000	השקעה באג"ח בעלות מופחתת
100,000	100,000	רכוש קבוע
----	15,000	השקעה בחברה ב' (עלות)
(30,000)	(10,000)	ספקים
(100,000)	----	אג"ח
(10,000)	(5,000)	הון מניות
(5,000)	(10,000)	פרמיה
(5,000)	(122,000)	עודפים

דוגמה ג' – חברה אם רוכשת אג"ח של חברת הבת (המשך)

נדרש:

1. מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2007.
2. רווח מאוחד לשנת 2007 בהנחה שהרווח של חברה א' (סולו) וחברה ב' הינו 30,000 ש"ח ו-2,000 ש"ח בהתאמה.
3. פקודות יומן בגין האג"ח לצורך איחוד דוחות כספיים לשנת 2008.
4. כיצד האג"ח יקבלו ביטוי בדוחות הכספיים המאוחדים (דוח על המצב הכספי מאוחד ודוח רווח והפסד מאוחד) בשנת 2008.

דוגמה ג' – חברה אם רוכשת אג"ח של חברת הבת (המשך)

מאוחד	התאמות	חברה ב'	חברה א' (סולו)	
60,000		50,000	10,000	מזומן
----	(22,000)	----	22,000	השקעה באג"ח בעלות מופחתת
200,000		100,000	100,000	רכוש קבוע
----	(15,000)	----	15,000	השקעה בחברה ב' (עלות)
(40,000)		(30,000)	(10,000)	ספקים
(80,000)	20,000	(100,000)	----	אג"ח
(5,000)	10,000	(10,000)	(5,000)	הון מניות
(10,000)	5,000	(5,000)	(10,000)	פרמיה
(125,000)		(5,000)	(122,000)	עודפים

דוגמה א' - אג"ח בין-חברתי כולל מיסים

חברה א' מחזיקה 100% מחברה ב' מיום ההקמה.

חברה א' מנפיקה ביום 1 בינואר 2008, 100,000 ש"ח ע.נ. אג"ח תמורת ערך הנקוב. אגרות החוב הונפקו לתקופה של 5 שנים והן נושאות ריבית שנתית בשיעור של 5% המשולמת בסוף כל שנה.

ביום 31 בדצמבר 2009 רוכשת חברה ב' בבורסה 40% מהאג"ח של חברה א' בשער של 60.

שיעור מס חברות – 25%.

נדרש:

1. פקודות היומן לאיחוד הדוחות הכספיים בגין האג"ח ליום 31 בדצמבר 2009 והצגת היתרות הקשורות לאג"ח כפי שיופיעו בדוחות הכספיים המאוחדים (מאזן ורווח והפסד) לשנת 2009.
2. פקודות היומן לאיחוד הדוחות הכספיים בגין האג"ח לשנת 2010 והצגת היתרות הקשורות לאג"ח כפי שיופיעו בדוחות הכספיים המאוחדים (מאזן ורווח והפסד) לשנת 2010.

דוגמה ג' - אג"ח בין-חברתי המטופל כ-FVOCI

חברה א' מחזיקה 100% מחברה ב' מיום ההקמה.

חברה א' מנפיקה ביום 1 בינואר 2008, 100,000 ש"ח ע.נ. אג"ח תמורת ערך הנקוב. אגרות החוב הונפקו לתקופה של 5 שנים והן נושאות ריבית שנתית בשיעור של 5% המשולמת בסוף כל שנה.

ביום 31 בדצמבר 2009 רוכשת חברה ב' בבורסה 40% מהאג"ח של חברה א' בשער של 60. חברה ב' מטפלת באג"ח בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.

להלן נתונים על שער הבורסה:

שער הבורסה:	תאריך:
60	31.12.09
80	31.12.10

2. החזקה החדדית

חברה א' מחזיקה 100% מחברה ב' מיום ההקמה.

ביום 31 בדצמבר 2008 רוכשת חברה ב' 10% ממניות חברה א' תמורת 100,000 ש"ח. שווי הוגן 10% ממניות חברה א' ליום 31 בדצמבר 2009 ו-31 בדצמבר 2010 הינו 120,000 ש"ח ו-115,000 ש"ח בהתאמה.

נדרש:

פקודות יומן לצורך איחוד הדוחות הכספיים לשנים 2008, 2009 ו-2010 תחת שתי ההנחות הבאות (בהתעלם ממיסים):

1. ההשקעה מטופלת בחברה ב' כנכס פיננסי בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.
2. ההשקעה מטופלת בחברה ב' כנכס פיננסי בשווי הוגן דרך רווח והפסד.

- ← חברה א' רוכשת ביום 1 בינואר 2008 100% ממניות חברה ב' בתמורה לתשלום של 5,000 אלפי ש"ח.
- ← טרם הרכישה החזיקה חברה ב' ב-10% ממניות חברה א'.
- ← השקעת חברה ב' במניות חברה א' טופלה בדוחות הכספיים של חברה ב' כהשקעה הנמדדת בשווי הוגן דרך רווח והפסד.
- ← למועד רכישת השליטה, הערך בספרים של השקעת חברה ב' במניות חברה א' הסתכם ב-800 אלפי ש"ח.
- ← כמו כן, למועד העלייה לשליטה, השווי ההוגן של יתרת הנכסים והתחייבות המזוהים נטו של חברה ב' הינו 3,500 אלפי ש"ח.

חברה א' מחזיקה 100% מחברה ב' ממועד ההקמה.

להלן מאזן חברה ב' ליום 30 בדצמבר 2008:

2,000,000	הון מניות	1,000,000	מזומן
8,000,000	עודפים	9,000,000	קרקע

להלן מאזן חברה א' (סולו) ליום 31 בדצמבר 2008:

100,000	הון מניות	2,000,000	השקעה בחברה ב' (עלות)
1,900,000	עודפים		

ביום 31 בדצמבר 2008 רוכשת חברה ב' 5,000 מניות של חברה א' תמורת 1,000,000 ש"ח (הון המניות של חברה א' מורכב מ-100,000 מניות).

דוגמה ג' (המשך)

נתונים נוספים:

1. חברה ב' מטפלת בהשקעתה בחברה א' כנכס פיננסי בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.
2. מחיר השוק של מניות חברה א' ביום 31 בדצמבר 2009 הינו 250 ש"ח למניה.
3. שיעור המס על רווחים מניירות ערך - 25%.

נדרש:

1. מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2009.
2. מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2010 תחת ההנחה שלא התרחשו שינויים נוספים בשנת 2010 למעט מכירת ההשקעה בחברה א' תמורת 250 ש"ח למניה.

דוגמה ד' – חלוקת דיבידנד כאשר קיימת החזקה הודדית

חברה א' מחזיקה 100% מחברה ב' מיום ההקמה.

ביום 31 בדצמבר 2008 רוכשת חברה ב' 10% ממניות חברה א' תמורת 100,000 ש"ח. שווי הוגן 10% ממניות חברה א' ליום 31 בדצמבר 2009 הינו 120,000 ש"ח. חברה ב' מטפלת במניות כנכס פיננסי בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר (יש להתעלם ממיסים).

להלן מאזן החברות ליום 31 בדצמבר 2009:

חברה א' (סולו):

100,000	הון מניות ופרמיה	100,000	מזומנים
1,050,000	עודפים	1,000,000	רכוש קבוע
		50,000	השקעה בחברה ב' (עלות)

חברה ב':

50,000	הון מניות ופרמיה	50,000	מזומנים
20,000	קרן הון	120,000	השקעה בחברה א'
100,000	עודפים		(נכס פיננסי FVOCI)

דוגמה ד' – חלוקת דיבידנד כאשר קיימת החזקה הדדית (המשך)

נתונים נוספים:

1. במהלך שנת 2009 הכריזה וחילקה חברה א' דיבידנד בסך 50,000 ש"ח.
2. רווח חברה א' (סולו) ורווח חברה ב' בשנת 2009 הינו 500,000 ש"ח ו-80,000 ש"ח בהתאמה.

נדרש:

פקודות יומן, מאזן מאוחד ודוח על השינויים בהון מאוחד לשנת 2009.

דוגמה ד' – חלוקת דיבידנד כאשר קיימת החזקה הודית (המשך)

נייר עבודה לאיחוד מאזן ליום 31 בדצמבר 2009:

מאוחד	התאמות	חברה ב'	חברה א' (סולו)	
150,000		50,000	100,000	מזומנים
1,000,000		-----	1,000,000	רכוש קבוע
-----	(120,000)	120,000	-----	השקעה בחברה א' (OCI)
-----	(50,000)	-----	50,000	השקעה בחברה ב' (עלות)
(100,000)	50,000	(50,000)	(100,000)	הון מניות ופרמיה
-----	20,000	(20,000)	-----	קרן הון
(1,150,000)		(100,000)	(1,050,000)	עודפים
100,000	100,000	-----	-----	מניות באוצר

דוגמה ה' – החזקה הדדית: חלוקת דיבידנד כאשר קיים מיעוט בחברה הבת (המשך)

נייר עבודה לאיחוד מאזן ליום 31 בדצמבר 2009:

מאוחד	התאמות	חברה ב'	חברה א' (סולו)	
150,000		50,000	100,000	מזומנים
1,000,000		-----	1,000,000	רכוש קבוע
-----	(120,000)	120,000	-----	השקעה בחברה א' (OCI)
-----	(40,000)	-----	40,000	השקעה בחברה ב' (עלות)
(100,000)	50,000	(50,000)	(100,000)	הון מניות ופרמיה
-----	20,000	(20,000)	-----	קרן הון
(1,120,000)(*)		(100,000)	(1,040,000)	עודפים
100,000	100,000	-----	-----	מניות באוצר
(30,000)(**)	(30,000)			זשמ"ש

דוגמה ה' – החזקה החדית: חלוקת דיבידנד כאשר קיים מיעוט בחברה הבת (המשך)

דוח על השינויים בהון מאוחד לשנת 2009:

זש"ש	מניות באוצר	עודפים	הון מניות ופרמיה	
(*)14,000	(100,000)	606,000	100,000	י.פ.
15,000		560,000		רווח כולל השנה
1,000		(46,000)		דיבידנד
30,000	(100,000)	1,120,000	100,000	י.ס.

$$(*) 20\% * (20,000 + 50,000) = 14,000$$

3. רכישת בין-חברתית של כתבי אופציה

רכישה בין חברתית של כתבי אופציה

לצורך הטיפול ברכישה הבין-חברתית של כתבי האופציה, יש להבחין בין המקרים הבאים:

1. כתבי אופציה עם תוספת מימוש צמודה – כתבי האופציה מטופלים במישור ההתחייבותי.

2. כתבי אופציה עם תוספת מימוש לא צמודה – כתבי האופציה מטופלים במישור ההוני.

דוגמה - כתב אופציה בין-חברתי המסווג כהתחייבות

חברה א' מחזיקה 100% מחברה ב' מיום ההקמה.

ביום 31 בדצמבר 2006 הנפיקה חברה א' 100,000 כתבי אופציה צמודים תמורת 2 ש"ח לאופציה.

ביום 1 בינואר 2008 רוכשת חברה ב' את כל כתבי האופציה בבורסה תמורת 1.5 ש"ח לאופציה.

להלן שווי כתב האופציה בתאריכים השונים:

שווי	תאריך
1.5	31.12.07
1.5	1.1.08
2.5	31.12.08

כתב אופציה בין-חברתי המסווג כמכשיר הוני

כאשר כתבי האופציה לא צמודים הם מטופלים במישור ההוני.

כאשר מבוצעת רכישה חוזרת של כתבי האופציה, מנקודת ראות הקבוצה מדובר בהפחתת הון.

לצורך הטיפול החשבונאי יש להבחין בין שני המקרים הבאים:

1. חברה בת הנפיקה את כתבי אופציה.
2. חברה אם הנפיקה את כתבי אופציה.

דוגמה א' – חברה אם רוכשת כתבי אופציה של חברה בת

חברה א' מחזיקה 80% מחברה ב' מיום ההקמה.

ביום 31 בדצמבר 2008 הנפיקה חברה ב' 100,000 אופציות הוניות תמורת 2 ש"ח לכל כתב אופציה.

ביום 31 בדצמבר 2009 רוכשת חברה א' 30% מכתבי האופציה בבורסה תמורת 1.5 ש"ח לכתב אופציה.

שווי הוגן של כתב אופציה ביום 31 בדצמבר 2010 הינו 2.5 ש"ח.

בדרש:

חישוב זכויות המיעוט ליום 31 בדצמבר 2008, 2009 ו-2010 תחת ההנחה שההון של החברה הבת ללא התקבולים הינו 1,000,000 בכל שנה.

דוגמה ב' – חברה בת רוכשת כתבי אופציה של חברה אם

חברה א' מחזיקה 80% מחברה ב' מיום ההקמה.

ביום 31 בדצמבר 2006 הנפיקה חברה א' 100,000 אופציות הוניות תמורת 2 ש"ח לכל כתב אופציה.

ביום 31 בדצמבר 2007 רוכשת חברה ב' 60% מכתבי האופציה בבורסה תמורת 3 ש"ח לכתב אופציה.

השווי ההוגן של כתב אופציה ביום 31 בדצמבר 2008 הינו 2.5 ש"ח.

נדרש:

פקודות יומן לצורך איחוד הדוחות הכספיים לשנים 2007 ו-2008.

4. רכישה בין-חברתית של אג"ח להמרה

רכישה בין חברתית של אג"ח להמרה

ברכישה בין-חברתית של אג"ח להמרה, יש להבחין בין שני מקרים:

1. האג"ח להמרה מטופלות במישור החברה המנפיקה כהתחייבות (אג"ח צמודות).
2. האג"ח להמרה מטופלות במישור החברה המנפיקה כמכשיר פיננסי מורכב (אג"ח לא צמודות).

דוגמה א' – חברה בת רוכשת אג"ח להמרה של חברה אם

חברה א' מחזיקה 80% מחברה ב' מיום ההקמה.

ביום 31 בדצמבר 2006 הנפיקה חברה א' 1,000,000 ע.נ. אג"ח להמרה תמורת 1,100,000 ש"ח.

1,000,000	רכיב התחייבותי
100,000	רכיב הוני (אופציית המרה)

ביום 31 בדצמבר 2007 רוכשת חברה ב' 30% מהאג"ח להמרה, תמורת 390,000 ש"ח.

345,000	ערך רכיב התחייבותי
<u>45,000</u>	ערך רכיב הוני (אופציית המרה)
390,000	

בדרש:

פקודות יומן לצורך איחוד הדוחות הכספיים לשנת 2007.